

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น
พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู ผู้วิจัยขอแนะนำ ดังนี้

- 5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 5.2 วิธีดำเนินการวิจัย
- 5.3 สรุปผลการวิจัย
- 5.4 อภิปรายผลการวิจัย
- 5.5 ข้อเสนอแนะ

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู

5.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการระดับมัธยมศึกษา ครูหัวหน้าหมวดวิชาบังคับแก่นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533-2539 จำนวน 65 โรงเรียน และศึกษานิเทศก์ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู รวมทั้งสิ้น 543 คน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ผู้บริหารโรงเรียน	จำนวน	65 คน
2) ครูวิชาการ	จำนวน	65 คน

3) ครูหัวหน้าหมวดวิชาบังคับแกน จำนวน 390 คน

4) ศึกษานิเทศก์ สปอ./สพจ. จำนวน 23 คน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แยกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบคำถามปลายเปิด

แบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงและพัฒนาโดยได้รับการตรวจสอบแก้ไขและผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญตามขั้นตอนอย่างสมบูรณ์ นำเครื่องมือที่ตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้ นำผลที่ได้ไปหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง 0.95

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ข้อมูลกลับคืน 536 ชุด ค่าเน้นการตรวจสอบและได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ 515 ชุด คิดเป็นร้อยละ 94.84

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ระบบ SPSS/PC+ โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 สรุปผลการวิจัย

1) สภาพการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)

(1) การจัดการเรียน พบว่า โรงเรียนจัดให้มีการประชุมครู อาจารย์เพื่อวางแผนการจัดการเรียน ศึกษาเอกสารหลักสูตรและแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนส่วน การกำหนดปรัชญาวัตถุประสงค์และนโยบายของโรงเรียน ตลอดจนการสำรวจความสนใจความ ถนัดและการศึกษาต่อของนักเรียน โรงเรียนที่ดำเนินการในเรื่องนี้มีจำนวนน้อยโรงเรียน หน่วยงาน ที่สนับสนุนในการจัดการเรียน คือ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในกลุ่มเดียวกัน กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาและสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู โดยมีผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอนและครูวิชาการระดับมัธยมศึกษาร่วมรับผิดชอบในการจัดการเรียน ลักษณะการจัดการเรียน โรงเรียนใช้วิธีผสมผสานการให้ความรู้กับการปฏิบัติจริง โดยเน้น กระบวนการเรียนรู้ สอดแทรกการเสริมสร้างค่านิยม จริยธรรมและมีการศึกษาติดตามแก้ไข ข้อบกพร่องของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

(2) การจัดครูเข้าสอน พบว่า โรงเรียนดำเนินการเตรียมความพร้อมของครู ก่อนทำหน้าที่สอนในวิชาต่าง ๆ โดยการจัดประชุมปรึกษาหารือกับคณะครูและพิจารณาความ สามารถพิเศษ ประวัติการศึกษา จัดครูเข้าสอนตามความสามารถ ความสนใจ ความถนัดตรง ตามวุฒิ วิชาเอก-โท ที่สำเร็จการศึกษา มีการเชิญวิทยากรบุคคลภายนอกมาสอนในรายวิชาที่ โรงเรียนขาดแคลน ส่วนการใช้แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจของครูและการเชิญครูจาก โรงเรียนมัธยมศึกษาในท้องถิ่นมาสอนในรายวิชาที่ขาดแคลนนั้น โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ ดำเนินการ

(3) การจัดตารางสอน พบว่า โรงเรียนได้ศึกษาโครงสร้างของหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้น จัดประชุมครูอาจารย์และแต่งตั้งคณะกรรมการจัดตารางสอน ส่วนการแบ่ง คาบเวลาสำหรับการสอนซ่อมเสริมในตารางสอนนั้น โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ดำเนินการ

(4) การจัดสรรงบประมาณเพื่อการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนจัดให้ การสำรวจความต้องการ ความจำเป็นของครูในการใช้งบประมาณ มีการจัดทำแผนการใช้ งบประมาณประจำปี โดยยึดหลักความประหยัดและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ส่วนการแต่งตั้ง คณะกรรมการบริหารจัดการสรรงบประมาณ โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ดำเนินการ

(5) การใช้อาคารสถานที่อย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า โรงเรียนจัดให้นักเรียนแต่ละชั้นเรียนประจำในห้องเรียน ซึ่งมีความสะดวกสบายต่อการใช้ สะอาดเป็นระเบียบ อากาศถ่ายเทได้ดีและมีขนาดพอเหมาะกับจำนวนนักเรียน ส่วนการจัดให้นักเรียนได้เรียนหมุนเวียนไปตามห้องต่าง ๆ นั้น โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ดำเนินการ

(6) การดำเนินการแนะแนวในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนได้จัดบริการแนะแนวการศึกษาต่อและบริการแนะแนวอาชีพแก่นักเรียน โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการแนะแนว บริการแนะแนวที่โรงเรียนส่วนมากดำเนินการคือ การจัดทำระเบียบสะสม การจัดปฐมนิเทศนักเรียนเข้าใหม่ทุกปี และการสำรวจนักเรียนที่ยากจนเพื่อขอรับทุนการศึกษาที่มีผู้บริจาค ส่วนการอภิปรายผลการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขนั้นโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ดำเนินการ

(7) การจัดสอนซ่อมเสริม พบว่า โรงเรียนได้จัดครูสอนซ่อมเสริมนอกเวลาเรียน สำรวจข้อบกพร่องในการเรียนรายวิชาต่าง ๆ ของนักเรียนและจัดทำตารางเวลาไว้สำหรับการสอนซ่อมเสริม ส่วนการจัดตาราง เอกสารวิชาการ แบบเรียนสำเร็จรูปให้นักเรียนศึกษาเองแล้วทดสอบ โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ดำเนินการ

(8) การจัดกิจกรรมนักเรียน พบว่า โรงเรียนได้จัดทำแผนการดำเนินงานในการจัดกิจกรรม โดยจัดกิจกรรมตามกำลังทรัพยากรและความเหมาะสมและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนตัดสินใจทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการค้นพบด้วยตนเอง ส่วนกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่โรงเรียนจัดให้ผู้เรียน คือ กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี กิจกรรมอิสระและกิจกรรมชุมนุม

(9) การให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองพบว่า โรงเรียนได้จัดให้ครูกระตุ้นและสนับสนุนให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากห้องสมุด หนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์และการให้นักเรียนได้ร่วมมือกันในการจัดปฐมนิเทศ ส่วนการจัดทำแบบเรียนสำเร็จรูปโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ดำเนินการ

(10) การนำทรัพยากรท้องถิ่นมาเป็นทรัพยากรประกอบการเรียนการสอนพบว่า โรงเรียนได้เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในการสอนบางรายวิชา มีการสำรวจแหล่งทรัพยากรท้องถิ่นที่เป็นวิทยากรและที่เป็นสถานประกอบการ และมีการนำนักเรียนออกศึกษานอกสถานที่ในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง ส่วนการนำทรัพยากรที่เป็นเอกสาร เช่น สมุดข่อย ใบลาน โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้นำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน

(11) การประเมินผลการเรียน พบว่า โรงเรียนได้จัดทำข้อสอบของแต่ละชั้น แต่ละวิชาในแต่ละภาคเรียน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ มีการวัดผลและประเมินผล ก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังการเรียน โรงเรียนได้นำผลการประเมินมาปรับปรุงวิธีการสอนของครู แจ้งให้นักเรียนทราบเพื่อปรับปรุงตนเอง ตัดสิ่งผลการเรียนและรายงานให้ผู้ปกครองนักเรียนทราบ ส่วนการเสริมความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนนั้น โรงเรียนจัดให้มีการประชุมชี้แจงให้ครูผู้สอนทุกคนทราบ ส่งครูเข้ารับการอบรมที่สำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดจัดขึ้นและให้ศึกษาเอกสาร ส่วนการวิเคราะห์ข้อทดสอบเพื่อจัดทำข้อ ทดสอบมาตรฐานและการจัดทำแบบทดสอบความพร้อมของนักเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ ดำเนินการ

(12) การนิเทศและติดตามการใช้หลักสูตรในโรงเรียน พบว่า ผู้นิเทศ ติดตาม การใช้หลักสูตรในโรงเรียนคือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและครู หัวหน้าหมวด โดยการเยี่ยมชั้นเรียน การให้คำปรึกษา การสนทนาทางวิชาการ อบรม/สัมมนา ครู เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศภายในโรงเรียน คือ แบบสังเกตการสอนในชั้นเรียน เอกสาร และคู่มือครูต่าง ๆ แบบบันทึกพฤติกรรมของครู โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการทำหน้าที่นิเทศ ติดตามผล การจัดประชุมเพื่อหาแนวทางการดำเนินการนิเทศติดตามผลและการจัดทำแผนปฏิบัติ เกี่ยวกับการนิเทศติดตามผล

2) ปัญหาการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

(1) การจัดแผนการเรียน พบว่า โรงเรียนมีปัญหาอยู่ในระดับมาก คือ มีข้อ จำกัดเกี่ยวกับผู้ วิชาเอก วิชาโทของครูผู้สอน ไม่สามารถเปิดสอนวิชาเลือกได้ตรงกับความต้องการและความถนัดของผู้เรียนและความรู้ความเข้าใจของบุคลากรในการจัดแผนการเรียน

(2) การจัดครูเข้าสอน พบว่า โรงเรียนมีปัญหาอยู่ในระดับมากคือ ครูต้องรับ ผิดชอบในการสอนหลายวิชา ขาดครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาและครูมีชั่วโมงสอนมากเกินไป ขาดครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาและวิชาภาษาไทย มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

(3) การจัดตารางสอน พบว่า โรงเรียนมีปัญหาอยู่ในระดับมาก คือ ครูสอน หลายวิชา ทำให้ยุ่งยากในการจัดตารางสอน การจัดตารางสอนเพื่อให้สอดคล้องกับการเข้า

เรียนและเลิกเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษากับระดับมัธยมศึกษา คาบเวลาสำหรับการสอน
 ซ้อมเสริมมีไม่เพียงพอ ยกเว้น โปรแกรมการเรียนมีมากทำให้ยุ่งยากในการจัดการสอน มี
 ปัญหาอยู่ในระดับน้อย

(4) การจัดสรรงบประมาณเพื่อการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนมีปัญหาอยู่ใน
 ระดับมาก คือ งบประมาณจัดสรรล่าช้าและไม่เพียงพอ การวางแผนบริหารงบประมาณของ
 โรงเรียนไม่ชัดเจน

(5) การใช้อาคารสถานที่อย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า โรงเรียนมีปัญหาอยู่ใน
 ระดับมาก คือ ไม่มีห้องปฏิบัติการวิชาการทำงานและอาชีพ อาคารไม่เพียงพอและขาดแคลนงบ
 ปรมาณในการจัดสถานที่ฝึกงานในโรงเรียน ยกเว้น สภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม มีเสียงรบกวน
 อากาศไม่บริสุทธิ์ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

(6) การจัดแนะแนว พบว่า โรงเรียนมีปัญหาอยู่ในระดับมากคือ ไม่มีห้องปฏิบัติ
 การแนะแนวไว้เป็นการเฉพาะ ขาดข้อมูลและข่าวสารเพื่อการปฏิบัติงานแนะแนวและอุปกรณ์ใน
 การจัดบริการแนะแนวและผู้ปกครองไม่มีเวลาสนใจบุตรหลานของตนปล่อยให้เป็นภาระของ
 โรงเรียน

(7) การจัดสอนซ่อมเสริม พบว่า โรงเรียนมีปัญหาอยู่ในระดับมากคือ ขาดการ
 นิเทศ ติดตามผลการสอนซ่อมเสริมอย่างสม่ำเสมอ ขาดเอกสาร สื่อและอุปกรณ์ สำหรับสอน
 ซ่อมเสริมและไม่ได้จัดคาบเวลาสำหรับการสอนซ่อมเสริมไว้โดยเฉพาะ

(8) การจัดกิจกรรมนักเรียน พบว่า โรงเรียนมีปัญหาอยู่ในระดับมากคือสถานที่
 อุปกรณ์ที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมไม่เพียงพอ ค่าเนิการจัดกิจกรรมอิสระ ไม่ชัดเจนและไม่มีการ
 ติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ยกเว้น ครูไม่ให้ความสนใจ
 และความร่วมมือในการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนและครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัด
 กิจกรรม มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

(9) การให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง พบว่า โรงเรียนมีปัญหาอยู่ในระดับ
 มาก คือ ไม่มีสถานที่ที่เอื้ออำนวยในการจัดห้องวิชาชีพ ห้องวิชาการต่าง ๆ และงบประมาณ
 สำหรับการจัดหาหนังสือ เอกสารและสื่อวัสดุอุปกรณ์เพื่อการศึกษาค้นคว้าของนักเรียนไม่เพียงพอ

(10) การนำทรัพยากรท้องถิ่นมาเป็นทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน พบว่า
 โรงเรียนมีปัญหาอยู่ในระดับมาก คือ การนำนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ โรงเรียนเห็นว่าเป็น

เรื่องยุ่งยากสิ้นเปลืองและมีอันตราย งบประมาณและการดำเนินการเกี่ยวกับวิทยาการภายนอก และไม่มีแหล่งทรัพยากรชุมชนในบริเวณที่โรงเรียนตั้งอยู่

(11) การประเมินผลการเรียน พบว่า โรงเรียนมีปัญหอยู่ในระดับมากคือ งบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงานวัดผลประเมินผลไม่เพียงพอ ทักษะของครูในการสร้างเครื่องมือวัดผล โรงเรียนขาดเอกสาร ระเบียบ คู่มือเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผลการเรียนและการนำผลการประเมินผลมาปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอน

(12) การนิเทศและติดตามการใช้หลักสูตรในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนมีปัญหอยู่ในระดับมากคือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการให้คำปรึกษาและนิเทศในแต่ละวิชา การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตรในโรงเรียนและการวางแผนปฏิบัติเกี่ยวกับการนิเทศและติดตามการใช้หลักสูตรในโรงเรียน

5.4 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย การบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู มีประเด็นที่น่าสนใจและควรที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1) การจัดการเรียน จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนจัดให้มีการประชุมครู-อาจารย์เพื่อวางแผนการจัดการเรียนและศึกษาเอกสารหลักสูตร อันเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น (กรมวิชาการ, 2533) และใช้วิธีผสมผสานการให้ความรู้กับการปฏิบัติจริง เน้นกระบวนการเรียนรู้ 9 ขั้นตอน โดยผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียน และมีโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในกลุ่มเดียวกันช่วยสนับสนุน ส่วนปัญหาการจัดการเรียนพบว่ามีปัญหอยู่ในระดับมากคือโรงเรียนมีข้อจำกัดเกี่ยวกับวุฒิ วิชาเอก วิชาโทของครูผู้สอนไม่สามารถเปิดสอนวิชาเลือกได้ตรงกับความต้องการและความถนัดของผู้เรียน จากประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์พิศ ทะคง (2523) และประสพ โพธิ์สม (2535) ซึ่งพบว่า โรงเรียนจัดการเรียนไม่สนองต่อความต้องการ และความถนัดของผู้เรียนได้อย่างกว้างขวางตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ครูผู้สอนนับเป็นบุคคลที่สำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ในห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้และมีพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดสรรอัตรา

กำลัง ควรรับคำเน้นการจัดสรรอัตราบรรจุครูเพิ่มเติม ตามความต้องการของโรงเรียนในสาขาวิชาที่ขาดแคลน และจัดอบรมครูที่มีอยู่เดิมให้มีความรู้ ทักษะการสอนเพื่อให้โรงเรียนสามารถเปิดสอนวิชาเลือกได้ตรงกับความต้องการและความถนัดของผู้เรียน

2) การจัดครูเข้าสอน จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือกับคณะครูในการจัดครูเข้าสอนโดยพิจารณาจากความสามารถพิเศษและประวัติการศึกษาของครูผู้สอน ทั้งนี้ เพื่อจัดครูเข้าสอนให้ตรงตามความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและตรงตามวุฒิวิชา เอก วิชาโท ที่สำเร็จการศึกษา ส่วนปัญหาการจัดครูเข้าสอนพบว่าอยู่ในระดับมาก คือครูต้องรับผิดชอบในการสอนหลายวิชาและมีชั่วโมงสอนมากเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์พิศ ทะคง (2523) และวิจิตรา บุชบา (2535) พบว่า ในด้านการทำงานของครูที่มีปัญหามากที่สุด คือ จำนวนชั่วโมงของครูแต่ละคนมากเกินไป นอกจากนี้โรงเรียนไม่สามารถจัดครูเข้าสอนได้ตรงตามวุฒิและความถนัดได้ทั่วถึง จำนวนครูผู้สอนมีไม่เพียงพอและยังขาดแคลนครูผู้สอนในวิชาศิลปศึกษา วิทยาศาสตร์ วิชาคณิตศาสตร์และวิชาพลานามัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสพ โพธิ์ส้ม (2535) และธวัชชัย สุตาศักดิ์ (2535) พบว่า บุคลากรไม่เพียงพอ ครูมีภาระการสอนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โรงเรียนมีครูสำหรับสอนกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ไม่เพียงพอ ทั้งนี้คงเป็นเพราะว่าโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ต้องรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนทั้งระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น ครูมีจำนวนจำกัดและมีวุฒิไม่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบควรรับคำเน้นการจัดสรรบรรจุครูเพิ่มเติม จัดครูในลักษณะของอัตราจ้างชั่วคราว การเชิญวิทยากร บุคคลภายนอกมาสอนในรายวิชาที่โรงเรียนขาดแคลน ตลอดจนการจัดอบรมครูที่มีอยู่เดิมให้มีความรู้และทักษะการสอนยิ่งขึ้น

3) การจัดตารางสอน ผลจากการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้ศึกษาโครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น จัดประชุมครู-อาจารย์เพื่อวางแผนการจัดตารางสอน แต่เนื่องจากโรงเรียนมีครูไม่เพียงพอ ทำให้ครูแต่ละคนมีชั่วโมงสอนมาก จึงส่งผลให้โรงเรียนมีปัญหายุ่งยากในระดับมาก คือครูสอนหลายวิชาทำให้ยุ่งยากในการจัดตารางสอนและในการจัดตารางสอนนั้นจำเป็นต้องให้สอดคล้องกับการเข้าเรียนและเลิกเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษาทั้งระดับมัธยมศึกษาด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้ครูสามารถควบคุม ดูแล การจัดกิจกรรมประจำวันของนักเรียน ตลอดจนความ

ปลอดภัยของนักเรียนที่ต้องเดินทางกลับบ้าน โดยเฉพาะนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ต้องเดินทางกลับไปยังหมู่บ้านที่ห่างไกลซึ่งคนอาศัยอยู่

4) การจัดสรรงบประมาณเพื่อการเรียนการสอน ผลจากการวิจัย พบว่า โรงเรียนจัดให้มีการสำรวจความต้องการความจำเป็นของครูในการใช้งบประมาณ เพื่อให้การเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตร ตลอดจนการใช้งบประมาณอย่างประหยัดเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ส่วนปัญหาการจัดสรรงบประมาณเพื่อการเรียนการสอนพบว่า โรงเรียนมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองอ่อน บัณฑิตวโร (2534) สมศักดิ์ พัฒนากุล (2534) และวิจิตร บุชบา (2535) ซึ่งพบว่า การจัดสรรงบประมาณล่าช้า ไม่เพียงพอต่อความจำเป็น ซึ่งชี้ให้เห็นว่าในการจัดสรรงบประมาณ ยังไม่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้ทันต่อการดำเนินงานของโรงเรียนในแต่ละปีการศึกษา อันอาจมีผลกระทบต่อการบริหารหลักสูตรในด้านอื่น ๆ

5) การใช้อาคารสถานที่ ผลจากการวิจัย พบว่า โรงเรียนจัดให้นักเรียนแต่ละชั้นเรียนประจำในห้องเรียนและมีความสะดวกสบายต่อการใช้ สมิตร์ คุณานุกร (2523) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปปฏิบัตินั้นผู้บริหารโรงเรียนต้องคำนึงถึงขนาดของห้องเรียนและจำนวนนักเรียนห้องสมุด วัสดุอุปกรณ์การสอนต่าง ๆ ต้องมีให้พร้อม ส่วนปัญหาในการใช้อาคารสถานที่นั้น ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ในด้านอาคารไม่เพียงพอและไม่มีการปฏิบัติการวิชาการงานและอาชีพ จากรายงานการประเมินผลการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2538) มีข้อค้นพบว่า โรงเรียนดังกล่าวส่วนใหญ่จะมีปัญหาด้านการขาดแคลนอาคารสถานที่ที่จะใช้เป็นห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ และห้องกิจกรรมต่าง ๆ ส่วนวิจิตร บุชบา (2535) พบว่า งบประมาณไม่เพียงพอ สิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีอาคารไม่เพียงพอในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะโรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนมากกระจายอยู่ตามหมู่บ้านต่าง ๆ แต่งบประมาณที่ได้รับจัดสรรในหมวดค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้างยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของโรงเรียน ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดควรตระหนักถึงความจำเป็นในด้านนี้และจัดสรรงบประมาณ หมวดค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้างให้เพียงพอต่อความต้องการของโรงเรียน หรือการขอความร่วมมือจากชุมชนในการสร้างอาคารเรียน อาคารประกอบเพื่อบรรเทาปัญหาดังกล่าว

6) การจัดการบริการแนะแนวในโรงเรียน ผลจากการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดบริการแนะแนวการศึกษา และอาชีพแก่นักเรียนโดยการแต่งตั้งคณะกรรมการการแนะแนวในโรงเรียน การที่โรงเรียนส่วนใหญ่จัดให้มีการบริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพแก่นักเรียนนั้น ทำให้มองเห็นว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเปิดโอกาสให้กับนักเรียนได้ค้นพบความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเองและเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบสัมมาอาชีพหรือการศึกษาต่อ ตามหลักการของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนบริการแนะแนวที่โรงเรียนดำเนินการมากที่สุดคือ การจัดทำระเบียบสะสม เพื่อการสำรวจและรวบรวมข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาคือ การจัดปฐมนิเทศนักเรียนเข้าใหม่ทุกปี ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในโปรแกรมการเรียน สามารถปรับพฤติกรรมให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและกิจกรรมดังกล่าวทำได้ง่าย และใช้เวลาไม่มากนักโรงเรียนส่วนใหญ่จึงจัดทำ นอกจากนี้โรงเรียนยังมีการสำรวจนักเรียนที่ยากจนเพื่อรับทุนการศึกษาที่มีผู้บริจาค โดยที่โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจัดขึ้น เพื่อให้นักเรียนที่ด้อยโอกาสและยากจนในชุมชน โรงเรียนจึงได้สำรวจนักเรียนที่ยากจนไว้สำหรับการขอรับทุนการศึกษาจากผู้มีจิตศรัทธาบริจาคทุนการศึกษาให้กับโรงเรียน ส่วนปัญหาการจัดแนะแนวในโรงเรียนพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ โรงเรียนไม่มีห้องปฏิบัติการแนะแนวไว้เป็นการเฉพาะและขาดข้อมูล ข่าวสารเพื่อการปฏิบัติงานแนะแนวและอุปกรณ์ในการจัดการบริการแนะแนว ผู้ปกครองไม่มีเวลาสนใจบุตรหลานของตนเองปล่อยให้เป็นการของโรงเรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐ บุญทั่ว (2533) พงษ์พิศ ทะคง (2523) และประสพ โพธิ์สม (2535) ซึ่งพบว่า โรงเรียนจัดกิจกรรมแนะแนวค่อนข้างน้อย ส่วนมากยังไม่มีห้องแนะแนวที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพได้ตามเป้าหมายของหลักสูตรที่จะใช้การแนะแนวเป็นสื่อให้นักเรียนรู้จักตนเองและแก้ปัญหาของตนเองได้ ขาดสื่อและอุปกรณ์ที่จำเป็น ส่วนปัญหาผู้ปกครองไม่มีเวลาสนใจบุตรหลานของตนเองนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นผลจากการอพยพของชนบทเข้าไปขายแรงงานในเมืองหลวงปล่อยให้บุตรหลานอยู่กับปู่ ย่า ตา ยาย ตามลำพัง โรงเรียนต้องดูแลช่วยเหลือ เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับนักเรียน เช่น ปัญหายาเสพติด กิจกรรมแนะแนวที่โรงเรียนควรปฏิบัติและดำเนินการ เช่น กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมคาบแนะแนว ศึกษาเด็กเป็นรายกรณี การให้คำปรึกษาและกิจกรรมเยี่ยมบ้าน เป็นต้น ดังนั้น โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมแนะแนวอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยถือว่าการแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และต้องบูรณาการไว้

ในกิจกรรมการเรียนการสอนในทุกรายวิชา เพื่อพัฒนาเด็กให้รู้จักตนเอง พึ่งตนเองและสามารถพัฒนาศักยภาพของตนได้

7) การจัดสอนซ่อมเสริม ผลจากการวิจัย พบว่า โรงเรียนดำเนินการสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่มีปัญหาเกี่ยวกับการเรียน โดยการจัดครูสอนซ่อมเสริมนอกเวลาเรียนและสำรวจข้อบกพร่องในการเรียนรายวิชาต่าง ๆ ของนักเรียน การสอนซ่อมเสริมเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ดียิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนที่เรียนเก่งหรือเรียนไม่ทันเพื่อน ตรงตามกรมสามัญศึกษา (2529) ที่ว่า หลักการสอนซ่อมเสริมต้องเริ่มต้นจากจุดและสภาพที่นักเรียนเป็นอยู่ การสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำเป็นต้องใช้ครูผู้สอนที่มีวุฒิตรงตามเนื้อหาวิชา ดังนั้นการจัดตารางสอนจึงทำให้การหมุนเวียนครูผู้สอน ในบางวิชาที่ต้องมีการสอนซ่อมเสริม หากกระทำในเวลาเรียนอาจทำได้ไม่ดีและมีเวลาไม่เพียงพอ จึงทำให้ครูส่วนใหญ่สอนซ่อมเสริมนอกเวลาเรียน ส่วนปัญหาในการสอนซ่อมเสริมในโรงเรียน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก คือ ขาดการบันทึก ติดตามผลการสอนซ่อมเสริมอย่างสม่ำเสมอ ขาดเอกสาร สื่อและอุปกรณ์สำหรับสอนซ่อมเสริม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุปล วังสนธิ์ (2531) ซึ่งพบว่า โรงเรียนนั้นๆ การใช้หลักสูตรยังมีปัญหาในด้านการใช้แหล่งวิทยาการและสถานประกอบการ การผลิตสื่อการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา การบริหารวัสดุอุปกรณ์การศึกษา ห้องสมุดและการจัดสอนซ่อมเสริม ทั้งนี้เนื่องจากการขาดงบประมาณด้านเงิน ขาดการประสานงาน ขาดแหล่งวิทยาการและสถานประกอบการ ขาดความร่วมมือและขาดการวางแผนอย่างมีประสิทธิภาพ การสอนซ่อมเสริมเป็นกิจกรรมที่ครูแต่ละคนต้องคิดรูปแบบ เครื่องมือและวิธีสอนขึ้นมาเอง เพื่อเสริมหรือแก้ไขปัญหาการเรียนให้แก่เด็กแต่ละคน ซึ่งแต่ละโรงเรียนจะไม่เหมือนกัน ดังนั้นครูผู้สอนต้องให้ความร่วมมือ โดยการประสานงานและวางแผนในการแก้ไข้ปัญหา ทั้งในเรื่องของการนิเทศ ติดตามผล เอกสาร สื่อและอุปกรณ์ในการสอนซ่อมเสริม เพื่อส่งเสริมความเจริญงอกงามทางด้านต่าง ๆ ของนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนยิ่งขึ้น

8) การจัดกิจกรรมนักเรียน ผลจากการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำแผนการดำเนินงานในการจัดกิจกรรม รองลงมาคือ โรงเรียนจัดกิจกรรมตามกำลังทรัพยากรและความเหมาะสม โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนตัดสินใจทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการค้นพบด้วยตนเอง ส่วนกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่โรงเรียนจัดให้แก่นักเรียน ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี กิจกรรมอัสระ กิจกรรมชุมนุมและกิจกรรมบริการแนะแนว ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการจัดกิจกรรมใน

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ส่วนปัญหาในการจัดกิจกรรมพบว่า มีปัญหาในระดับมากได้แก่ สถานที่ อุปกรณ์ที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมไม่เพียงพอ รองลงมาคือการดำเนินการจัดกิจกรรมอิสระไม่ชัดเจน ไม่มีการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมอย่างจริงจัง และต่อเนื่องจากรายงานการประเมินผลการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2538) มีข้อค้น พบว่า โรงเรียนดังกล่าวส่วนใหญ่จะมีปัญหาด้านการขาดแคลนอาคารสถานที่ที่จะใช้เป็นห้องเรียน ห้องปฏิบัติการและห้องกิจกรรมต่าง ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของประสพ โพธิ์สม (2535) และ สมศักดิ์ พัฒนากุล (2534) ที่พบว่า สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่จำเป็นมีไม่เพียงพอ แม้ว่าโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาจะดำเนินงานมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 ปัญหาดังกล่าวก็ยังไม่หมดไป นอกจากนี้ในการจัดกิจกรรมอิสระยังไม่มีความชัดเจน ครูขาดความสนใจและความร่วมมือในการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน อันจะทำให้กิจกรรมดังกล่าวขาดความสำคัญและไม่มีการติดตามประเมินผลอย่างจริงจัง

9) การให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผลจากการวิจัย พบว่า โรงเรียนได้ให้ครูกระตุ้นและสนับสนุนให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากห้องสมุด รองลงมาคือ การจัดหาหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์และการจัดป้ายนิเทศ ผู้วิจัยเห็นว่าจากสภาพการดำเนินงานดังกล่าวเป็นความพยายามของโรงเรียนในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนจึงได้จัดให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ส่วนปัญหาการให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากได้แก่ ไม่มีสถานที่ที่เอื้ออำนวยในการจัดห้องวิชาชีพระยะสั้นและห้องวิชาการต่าง ๆ งบประมาณสำหรับการจัดหาหนังสือเอกสาร และสื่อวัสดุอุปกรณ์เพื่อการศึกษาค้นคว้าที่มีอยู่ไม่เพียงพอกับความต้องการของครูและนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิตรา บุษบา (2535) พงษ์พิศ ทะคง (2523) ประสพ โพธิ์สม (2535) และธวัชชัย สุดำศักดิ์ (2535) พบว่า งบประมาณและห้องปฏิบัติการมีไม่เพียงพอ ขาดสื่อและอุปกรณ์ที่จำเป็น หนังสืออ่านประกอบหรือหนังสือค้นคว้าแต่ละหมวดวิชาในห้องสมุดมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของครูและนักเรียน

เมื่อพิจารณาถึงสภาพการดำเนินงานและปัญหาที่ค้นพบ จะเห็นว่าโรงเรียนและครูได้พยายามกระตุ้นให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากหนังสือ เอกสารและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ แต่โรงเรียนไม่มีสถานที่ในการจัดห้องวิชาชีพระยะสั้นและห้องวิชาการต่าง ๆ อันเป็นทักษะพื้นฐานสำหรับ

นักเรียน จึงจำเป็นต้องแก้ไขทั้งสภาพการดำเนินงานและปัญหาในการให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

10) การนำทรัพยากรท้องถิ่นมาเป็นทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน ผลจากการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ได้เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในการสอนบางรายวิชา ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ธวัชชัย สุตาศักดิ์ (2535) พบว่า ไม่มีการเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญพิเศษจากภายนอกมาให้ความรู้เฉพาะด้านแก่ครูตามหมวดวิชา รองลงมาคือการสำรวจแหล่งทรัพยากรท้องถิ่นที่เป็นวิทยากร การดำเนินการดังกล่าวสืบเนื่องจากโรงเรียนได้รับการสนับสนุนงบประมาณค่าตอบแทนผู้สอนพิเศษ (วิทยากรบุคคลภายนอก) ในรายวิชาที่โรงเรียนขาดแคลนครูส่วนปัญหาที่พบในการวิจัยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การนำนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ โรงเรียนเห็นว่าเป็นเรื่องยุ่งยาก สิ้นเปลืองและมีอันตราย รองลงมาคือ งบประมาณและการดำเนินการเกี่ยวกับวิทยากรบุคคลภายนอก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัชชัย สุตาศักดิ์ (2535) สุกุล วังสินธุ์ (2531) วิจิตร บุษบา (2535) และทองอ่อน ปัตถาวโร (2534) พบว่า โรงเรียนและครูเห็นว่า การพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่เป็นเรื่องยุ่งยาก เสียค่าใช้จ่ายสูง และมีอันตราย งบประมาณล่าช้าไม่เพียงพอต่อความจำเป็น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู เป็นโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ชนบท ห่างไกลสถานประกอบการและแหล่งทรัพยากรในการศึกษาหาความรู้ จึงทำให้เกิดปัญหาในการนำนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่เพราะขาดแหล่งทรัพยากรชุมชน โรงเรียนสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการนำเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ประกอบการเรียนการสอน เช่น โทรทัศน์ วีดิทัศน์ เป็นต้น อันจะช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายปัญหาความยุ่งยากและอันตรายจากการเดินทางได้

11) การประเมินผลการเรียน ผลการวิจัย พบว่า แนวปฏิบัติในการดำเนินการประเมินผลการเรียนในโรงเรียนทุกโรงจัดทำข้อสอบของแต่ละชั้น แต่ละวิชาในแต่ละภาคเรียน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการและวัดผลประเมินผลทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังการสอน โดยโรงเรียนได้นำผลการประเมินมาปรับปรุงวิธีการสอนของครูผู้สอนแจ้งให้นักเรียนทราบเพื่อปรับปรุงตนเองและตัดสินผลการเรียน ส่วนการเสริมความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการประเมินผล โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการโดยประชุมชี้แจงให้ครูผู้สอนทุกคนทราบรองลงมาคือ การส่งครูเข้ารับการอบรมที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี และให้ศึกษาเอกสาร สภาพการ

ดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของวิจิตรา บุขบา (2535) ที่พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ส่งครูเข้าร่วมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล เพื่อปรับกิจกรรมการเรียนการสอน มีการวัดและประเมินผลนักเรียนก่อนสอนทุกครั้ง ด้วยการสังเกตและนำผลมาปรับปรุงวิธีการสอนของครู ส่วนปัญหาจากการวิจัยพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากคือ งบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงานวัดผลประเมินผลไม่เพียงพอ รองลงมาคือ ทักษะของครูในการสร้างเครื่องมือวัดผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองอ่อน บัณฑิตวโร (2534) สุลล วังสินธ์ (2531) และ วิจิตรา บุขบา (2535) ที่พบว่า งบประมาณล่าช้าไม่เพียงพอต่อความจำเป็นในการดำเนินงานกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน จึงชี้ให้เห็นว่า เรื่องการจัดสรรงบประมาณแม้จะได้ดำเนินการมาแล้ว 7 ปีงบประมาณ ก็ยังไม่ได้รับการแก้ไข หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดสรรงบประมาณควรที่จะได้จัดประชุมสัมมนาเพื่อพิจารณาหาแนวทางแก้ไข สามารถจัดสรรงบประมาณให้ทันต่อความต้องการของโรงเรียน หากไม่มีการแก้ไขก็จะมีผลกระทบต่อการบริหารหลักสูตรในด้านอื่น

12) การนิเทศและติดตามการใช้หลักสูตรในโรงเรียน ผลจากการวิจัยพบว่า ผู้มีหน้าที่ติดตามผลการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนคือผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการ ระดับมัธยมศึกษา โดยการเยี่ยมชั้นเรียนและการให้คำปรึกษา เครื่องมือในการนิเทศภายในโรงเรียน คือ แบบสังเกตการสอนในชั้นเรียน เอกสารและคู่มือต่าง ๆ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการทำหน้าที่นิเทศ ติดตามผลและจัดทำแผนปฏิบัติเกี่ยวกับการนิเทศ ติดตามผลในโรงเรียน ส่วนปัญหาจากการวิจัยพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก คือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการให้คำปรึกษาและนิเทศในแต่ละวิชา รองลงมาคือ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตรในโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของวิจิตรา บุขบา (2535) ด้านการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตร พบว่า ผู้บริหารให้การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรด้วยการเยี่ยมเยียนชั้นเรียน โดยการใช้แบบสังเกตการสอน ด้านปัญหาพบว่า โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการนิเทศ การนิเทศภายในเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการบริหารหลักสูตร เพราะการที่จะรอรับการนิเทศจากหน่วยงานต้นสังกัดซึ่งมีภาระที่ต้องรับผิดชอบโรงเรียนเป็นจำนวนมากย่อมทำได้ไม่ทั่วถึง โรงเรียนจึงหาวิธีการเพิ่มพูนความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียนโดยการใช้ศึกษาเอกสาร การอบรมสัมมนาแต่งตั้งคณะกรรมการทำหน้าที่นิเทศ ติดตามผล เป็นต้น

โดยสรุปแล้ว ปัญหาที่โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐานมีปัญหายุ่งยากในระดับมากทุกด้านปัญหาต่างๆ เหล่านี้หน่วยงานทุกระดับจะต้องร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนเพราะจะสามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดที่สุด ถึงแม้จะมีความขาดแคลนปัจจัยในด้านต่าง ๆ ก็ตาม หากได้พิจารณาแก้ปัญหาต่าง ๆ ไปตามลำดับขั้นตอนแล้ว จะช่วยขจัดปัญหาต่าง ๆ ไปได้

5.8 ข้อเสนอแนะ

5.8.1 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษา เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู มีสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนในสังกัด โดยเฉพาะปัญหาการบริหารหลักสูตรพบว่า มีปัญหายุ่งยากในระดับมากทุกด้าน จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

(1) ควรวางแผนการดำเนินงานในส่วนของการสรรหาและพัฒนาบุคลากร เพื่อให้โรงเรียนมีความพร้อมในด้านบุคลากรและพัฒนาให้มีความรู้ ความเข้าใจในการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นไว้

(2) ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อความจำเป็นและทันต่อการดำเนินงาน มอบอำนาจให้โรงเรียนเกี่ยวกับการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อความสะดวกรวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของโรงเรียน

(3) ควรมีการวางแผนล่วงหน้าเกี่ยวกับการดำเนินงานในหมวดค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง เพื่อเตรียมการสำหรับแก้ปัญหาอาคารเรียน อาคารประกอบไม่เพียงพอ

2) ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและอำเภอ

(1) ควรเร่งรัดการจัดสรรและการใช้จ่ายงบประมาณให้ทันต่อความต้องการและความจำเป็นของโรงเรียน

(2) ควรบรรจุครูตามวุฒิและวิชาเอกที่โรงเรียนต้องการและขาดแคลน โดยเฉพาะวิชาศิลปศึกษา วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาคณิตศาสตร์และวิชาพลานามัย

(3) โอนอัตรารว่างจากโรงเรียนต่าง ๆ ในสังกัด มาไว้ที่ส่วนกลางและจัดสรรให้แก่โรงเรียนที่ขาดแคลน

(4) ควรกำหนดโครงสร้างของอัตรากำลังครู ที่จะใช้ในแต่ละปีของแต่ละโรงเรียนไว้เพื่อขออัตรากำลังครูเพิ่มเติมเท่าที่จำเป็น

(5) หน่วยงานพิเศษควรร่วมมือกับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนในการฝึกอบรมและพัฒนาครูทุกคนในโรงเรียนให้สามารถสอนชั้นมัธยมศึกษาได้ รวมทั้งให้มีการติดตามประเมินผลการฝึกอบรมนั้น ๆ เพื่อให้ได้รูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมที่ทำให้ครูสามารถนำความรู้มาปฏิบัติจริงได้

(6) ควรมีการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้มีความสามารถในการบริหารและการจัดการเพื่อช่วยให้การดำเนินงานของโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3) ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียน

(1) ควรสำรวจความสนใจ ความถนัดและความต้องการการศึกษาต่อของนักเรียนในการจัดแผนการเรียน

(2) ขอความร่วมมือจากโรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษาที่อยู่ใกล้เคียง และวิทยากรท้องถิ่นมาช่วยสอนโดยเฉพาะในสาขาวิชาที่โรงเรียนขาดแคลน

(3) ควรจัดตารางสอนให้รวมกันได้ในบางรายวิชา

(4) ควรแต่งตั้งคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการควบคุม ดูแลวัสดุ ครุภัณฑ์ของโรงเรียนอย่างจริงจัง

(5) ควรมีการศึกษาค้นคว้านวัตกรรมและรูปแบบใหม่มาใช้ในการเรียนการสอน โดยไม่จำเป็นต้องจัดเป็นชั้นเรียน ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการในการเรียนต่อของเด็กในทุกพื้นที่

(6) ควรจัดหาหนังสือ ตำรา แบบเรียนสำเร็จรูป วัสดุ อุปกรณ์ ที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ

(7) ควรรายงานผลการเรียนของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบทุกครั้ง ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิดในการติดตามผลการเรียนของนักเรียน

(8) โรงเรียน กลุ่มโรงเรียนและหน่วยศึกษานิเทศก์ ควรประสานงานกันในการประเมินผลการใช้หลักสูตรและศึกษาแนวทางในการแก้ไขให้ละเอียดมีผลในทางปฏิบัติต่อไป

5.5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษา
- 2) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรของนักเรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษา กับนักเรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของกรมสามัญศึกษา
- 3) ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบของการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา